

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Päiväys Datum 23.1.1995
Dnro Dnr 1/500/95

Jakelussa mainitut

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS MAISEMA-ALUEISTA JA MAISEMANHOIDON KEHITTÄMISESTÄ

Valtioneuvosto teki 5.1.1995 periaatepäätöksen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämisestä. Päätös perustuu maisema-aluetyöryhmän mietintöön (työryhmän mietintö 66/1992, Osa 1 Maisemanhoito ja Osa II Arvokkaat maisema-alueet) ja siitä käytyyn lausuntokierrokseen.

Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on 156. Maisemanhoidon edistämiseen on tarkoitus käyttää muun muassa rakennussuojeluun, yleiskaavoituksen tukemiseen ja maatalouden ympäristötukeen käytettäviä varoja. Sen lisäksi maaseudun kulttuurimaisemien hoitoa on tarpeen edistää muun muassa neuvonnan, koulutuksen ja tiedotuksen avulla sekä työllisyystöinä. Toisaalta viranomaisten on huolehdittava, että ne eivät hankkeillaan vaaranna arvokkaiden maisema-alueiden arvoa.

Maisemanhoidon kehittäminen edellyttää viranomaisten, eri organisaatioiden ja maanomistajien yhteistyötä. Toimenpiteiden aloittamista varten lähetetään oheisena valtioneuvoston periaatepäätös kulttuurimaisemien hoidon yhteistyötahoille.

Ympäristöministeri

Sirpa Pietikäinen

Luonnonsuojeluvalvoja

Antti Haapanen

- LIITTEET
1. Esittelymuistio: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja maisemanhoidon kehittäminen
 2. Valtioneuvoston periaatepäätös
 3. Luettelo valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista

JAKELU

Sisäasiainministeriö
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenneministeriö
Työministeriö
Vesi- ja ympäristöhallitus
Museovirasto
Tielaitos
Metsähallitus
Metsäntutkimuslaitos
Kirkkohallitus
Valtionrautatiet

Lääninhallitukset
Maaseutuelinkeinopiirit
Tiepiirit
Maakuntien liitot
Maakuntamuseot

Maaseutukeskusten Liitto
Svenska lantbrukssällskapens förbund
Maaseutukeskukset
Metsäkeskus Tapio
Skogscentral Skogskultur
Maatalouden tutkimuskeskus MTT
Suomen Kuntaliitto

Ao. kunnat

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
Maataloustuottajain liitot
Suomen luonnonsuojeluliitto
Natur och Miljö
Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Kotiseutuliitto
Suomen 411-liitto
Viherympäristöliitto

PM. VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET JA MAISEMAN HOIDON KEHITTÄMINEN

1. Maaseudun kulttuurimaisemien arvo

Ihmisen työ on luonut maiseman kulttuuriarvot. Alkutuotantoon liittyvä perinteinen maankäyttö on vuosisatojen kuluessa muovannut luonnonympäristöjä pelloiksi, niityiksi ja laidunmaiksi. Avoimet, valoiset viljelymaat ovat kulttuurimaiseman perusta. Pitkäaikainen maatalous ja karjanhoito on rikastuttanut luontoamme luomalla kulttuurivaikutteisia luonnontyyppejä, perinnebiotooppeja. Talonpoikainen rakennuskanta, tiestö, aidat, ladot, muinaisjäännökset ja monet muut ihmisen tekemät rakenteet ovat olennainen osa elävää historiamme. Maaseudun kulttuurimaisemaan sisältyy huomattava kansallinen pääoma, korvaamaton todistusaineisto kulttuurimme kehityksestä, maamme asuttamisesta sekä ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta.

Maaseudun kulttuurimaisemia voidaan suojella vain niiden hoidosta huolehtimalla. Pääosa kulttuurimaisemien hoidosta tulee tapahtua kuten aina tähänkin saakka; viljelijän työnä, normaalin maatalouden myötä. Kulttuurimaisemien vaalimisen keskeinen edellytys on maaseudun säilyminen elinvoimaisena ja tarkoituksenmukaisen maanviljelyn jatkuvuus.

Kulttuurimaisemaan sisältyvää luonnon- ja kulttuuriperintöä voidaan pitää hyödykkeenä, jonka tuottamisesta ovat pääosin vastanneet maanviljelijät. Yhteiskunnan on otettava vastuu sen turvaamisesta, samalla tavoin kuin on huolehdittu siitä, että viljelijät voivat tuottaa ravintoa koko kansalle.

2. Arvokkaat maisema-alueet

Arvokkaat maisema-alueet edustavat maaseudun kulttuurimaisemia. Alueiden valinnassa on otettu huomioon kulttuurielementtien ohella luonto ja maisemakuva. Valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla nämä piirteet ovat edustavimmillaan. Maan eri osille luonteenomaisten piirteiden edustavuus on varmistettu käyttämällä maisema-alueiden valinnan pohjana tarkoitusta varten laadittua maisemamaakuntajakoa.

Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on yhteensä 156 aluetta. Niiden yhteispinta-ala on 730 000 hehtaaria. Peltoa on niillä noin 300 000 hehtaaria, noin 12 % maamme kokonaispeltopinta-alasta. Arvokasta kulttuurimaisemaa on maisema-alueiden ulkopuolellakin. Kulttuurihistoriallisesti merkittävistä ympäristöistä on tehty selvitys museoviraston ja ympäristöministeriön yhteis-

työnä. Arvokkaita perinnebiotooppeja selvitetään parhaillaan Vesi- ja ympäristöhallituksen perinnemaisemaprojektissa.

Koska kulttuurimaisema muuttuu ja kehittyy koko ajan, voi valtakunnallisesti arvokkaiisiin maisema-alueisiin tulla ajan mittaan muutoksia. Nyt luettelon ulkopuolelle jääneiden alueiden joukossa voi olla alueita, joiden maisemallinen arvo kohoaa tai osoittautuu muulla tavoin aikaisempaa arvokkaammaksi. Joillakin alueilla saattaa vastaavasti tapahtua muutoksia, jotka heikentävät kulttuurimaiseman arvoa. Ympäristöministeriö varautuu vuonna 2000 tarkistamaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden luettelon.

Maisema-alueita uhkaavat monet asiat. Maaseudun elinvoiman kuihtumisesta aiheutuva rappeutuminen ja autioituminen vaarantaa arvokkaiden kulttuurimaisemien säilymistä varsinkin syrjäseuduilla. Peltojen ja laitumien metsitys ja umpeenkasvu sulkee avoimet maisemat ja tukahduttaa valoa vaativan perinekasvillisuuden elinmahdollisuudet. Toisaalta tuotannon liiallinen tehostuminen köyhdyttää maisemakuvaa ja luontoa sekä aiheuttaa ympäristön kuormitusta. Perinteitä, rakennettua ympäristöä ja luonnonoloja kunnioittamaton rakentaminen ja maankäytön suunnittelu aiheuttaa maisemavaurioita ja luo ruua ympäristöä. Maisemanhoidon tarkoitus on estää näitä uhkatekijöitä vahingoittamasta kulttuurimaisemien arvoja.

3. Maisemanhoidon toimenpiteiden suuntaaminen

Arvokkaat maisema-alueet ovat valikoima maamme edustavimpia kulttuurimaisemia, esimerkkejä maanviljelyn kautta tapahtuneen maisemanhoidon myönteisistä saavutuksista. Maisema-alueet soveltuvat arvonsa ohella esimerkkitapauksiksi siitä, miten aktiivisilla maisemanhoidon toimilla voidaan turvata maaseudun kulttuurimaisemien arvot ja jopa niitä kohentaa. Maisema-alueet ovat tärkeitä myös kulttuurimaisemiin kohdistuvan yleisen tietoisuuden kohottamisen kannalta. Selvitettävänä olevat perinnebiotoopit ovat puolestaan maaseudun kulttuurivaikuttaisen luonnon keskeisin elementti.

Maisemanhoitoa ja maisemasuunnittelua edistävät sekä maisemahaittoja ehkäisevät toimet tulee kohdistaa ensisijaisesti arvokkaille maisema-alueille. Maisemanhoidon taloudellisia tukitoimia on suunnattava erityisesti luonnonltaan arvokkaille perinnebiotoopeille. Varsinkin tiedotukseen, koulutukseen ja neuvontaan perustuvia maisemanhoidon toimenpiteitä tulee suunnata myös arvokkaiden alueiden ulkopuolelle.

Maisema-alueiden arvojen säilyttäminen edellyttää, että maaseudun perinteiset elinkeinot ja asutus pidetään elinvoimaisena. Koska maisemanhoidon toimenpiteet eivät ole useinkaan taloudellisesti kannattavia, on niitä varauduttava tukemaan.

Maisema-alueiden tilaan vaikuttavat monien viranomaisten ja organisaatioiden toimet. Maaseutu- ja ympäristöviranomaiset keskushallinnosta kuntatasolle, työ- ja tieviranomaiset, museolaitos, maa- ja metsätalouden neuvontaorganisaatiot sekä luonnonsuojelun, kulttuuriperinteen, maatalouden ja matkailun järjestöt voivat kaikki vaikuttaa siihen, minkälaisena kulttuurimaisemat säily-

vät. Kaikkien kulttuurimaisemien tilaan vaikuttavien viranomaisten onkin yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa edistettävä maisemanhoidon tavoitteita. Viranomaisten on myös huolehdittava siitä, että muilla toimilla ei samanaikaisesti vaaranneta maisema-alueiden säilymistä tai heikennetä niiden arvoja.

4. Perinnebiotooppien hoidon tukeminen

Viidesosa uhanalaisista eläin- ja kasvilajeista on kulttuurivaikutteisten ympäristöjen kuten perinnebiotooppien lajeja. Lajistollisesti perinnebiotoopit ovat rikkaimpia luonnontyyppejämme. Niihin sisältyy myös suuri määrä kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Maatalouden rakenteen muututtua perinnebiotoopit ovat vähentyneet huolestuttavaa vauhtia, alle kymmenesosaan alkuperäisestä, vanhan maatalouden aikana vallinneesta tilanteesta. Niiton ja laiduntamisen päätyttyä perinnebiotoopit ovat alkaneet kasvaa umpeen, pensoittua ja metsittyä.

Perinnebiotooppeja on kuitenkin paljon jäljellä, erityisesti niillä seuduilla, missä karjataloutta vielä harjoitetaan. Monissa tapauksissa umpeenkasvun uhkaamat perinnebiotoopit voidaan kunnostaa ja niihin sisältyvät luonnon- ja kulttuuriarvot pelastaa sopivilla hoitotoimilla.

Niittyjen, ketojen, hakamaiden, luonnonlaitumien ja muiden perinnebiotooppien hoito ei enää yleensä ole taloudellisesti kannattavaa. Niiden hoito ja kunnostus on tarpeen järjestää kohtuullisen tuen ja hoitomenetelmien neuvonnan avulla. Hoito on yleensä tarkoituksenmukaista tehdä maatalojen työnä, muun tilanpidon yhteydessä.

Perinnebiotooppien hoidon tukeminen suunnitellaan valtion ympäristö- ja maaseutuviranomaisten yhteistoimin. Perinnebiotooppien hoitoa tuetaan tekemällä hoitosopimuksia joko maanomistajan tai maanomistajan suostuessa jonkin muun hoitotyöstä vastaavan kanssa. Tuettavina hoitotöinä tulevat kysymykseen muun muassa alueen peruskunnostus raivaamalla, alueen aitaaminen laidunkäyttöön, laiduntamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, niitto ja alueen käyttöön liittyvien rakenteiden ja rakennelmien kunnostus.

Hoitosopimusten tekeminen ja hoitokorvausten maksaminen soveltuu parhaiten maaseutuhallinnon työksi. Perinnemaisemien inventoinnista, niiden biologisten arvojen arvioinnista, hoitomenetelmien selvittämisestä ja seurannasta aiheutuvista töistä huolehtivat ympäristöviranomaiset. Hoidon neuvonnasta ja koulutuksesta vastaavat maaseutu- ja ympäristöviranomaiset yhteistyössä maaseudun neuvontaorganisaatioiden kanssa.

5. Avointen viljelymaisemien säilyttäminen

Maisema-alueilla olevien ja tarpeen mukaan muidenkin arvokkaiden peltojen ja niittyjen säilymistä avoimena tulee edistää. Tätä varten tulee muun muassa maaseutu- ja metsälainsäädäntöön tehdä tarpeellisia täsmennyksiä. Esimerkiksi nykyisten luopumiseläkesäädösten piirissä olevat maisemallisesti arvokkaat pellot olisi voitava ottaa takaisin viljelyyn tai laidunnukseen. Arvokkailla

maisema-alueilla olevien peltojen ja arvokkaiden perinnemaisemien metsittämistä ei saisi edistää. On tarpeen harkita viljelyn tukemista niillä maisema-alueilla, missä maatalous ei enää ole kannattavaa. Avointen viljelymaisemien säilyttämistä tulee edistää myös kaavoituksen ja maisemasuunnittelun keinoin.

6. Rakennuskannan ylläpito

Maisema-alueiden kulttuuriarvot perustuvat monin paikoin perinteiseen, talonpoikaiseen puuarkkitehtuuriin perustuvaan rakennuskantaan, asuin- ja talousrakennuksiin sekä julkisiin rakennuksiin. Vanhan rakennuskannan säilymistä ja kunnostamista on tarpeen edistää neuvonnalla, koulutuksella ja rakennussuojelun tuella. Ympäristöviranomaisilla, maaseutuviranomaisilla ja museoviranomaisilla on käytössään rakennussuojelun tukimuotoja, jotka perustuvat avustuksiin ja lainoitukseen. Näitä tukimuotoja tulee erityisesti suunnata arvokkaille maisema-alueille.

Rakennussuojelun ja rakennusten kunnostamisen tukimuotoja on tarpeen kehittää edelleen. Tukien käyttö on laajennettava koskemaan rakennusten ympäristöä ja maisemallisesti tärkeitä rakennuksia.

7. Maankäytön suunnittelu

Maisema-alueiden maankäytön suunnittelu on keskeinen väline turvattaessa kulttuurimaisemaan liittyvät arvot. Periaate- päätöksestä ei aiheudu omistajaa sitovia maankäytön rajoituksia. Alueilla tarvittava uusi rakentaminen sopeutetaan ympäristöönsä suunnittelun keinoin.

Arvokkaat maisemat tulee ottaa huomioon seutukaavoissa ottamalla maisema-alueet ja perinnebiotoopit niihin asianmukaisina aluevarauksina.

Maisema-alueiden yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun tärkein väline on yleiskaava. Kunnan laatima yleiskaava on tarpeellinen useimmilla maisema-alueilla. Yleiskaavojen tulee perustua riittäviin alueen historiaa, luontoa, rakennuskantaa ja maisemaa koskeviin selvityksiin. Yleiskaavaselvityksiä tuetaan käyttämällä ympäristöministeriön yleiskaavoituksen tukirahoja.

Kunta voi käyttää maisema-alueiden maankäytön suunnitelmissa apunaan myös rakennusjärjestystä. Rakennusjärjestyksiä on tarpeen kehittää niin, että niissä voidaan ottaa kantaa maisemanhoidon erityiskysymyksiin.

Yleiskaavojen yhteydessä tai kokonaan erikseen olisi monella alueella hyödyksi tehdä erillinen maisemanhoitosuunnitelma. Maisemanhoitosuunnitelmia on kokeiluluontoisesti tehty muutamien yleiskaavojen ja muiden maankäytöselvitysten yhteydessä. Maisemanhoitosuunnitelmia on tarpeen kehittää niin, että niissä voitaisiin osoittaa maisema-alueella tarvittavat hoito- ja kunnostustoimet. Niissä voitaisiin myös osoittaa ne kohteet ja toimenpiteet, jotka soveltuvat maatalouden ympäristötuella hoidettaviksi. Maisemanhoitosuunnitelmien kehittäminen on ensisijaisesti ympäristöviranomaisten vastuulla.

8. Maisemanhoidon työllisyysvaikutukset

Maisemanhoidon työt soveltuvat yleensä hyvin työllisyystöiksi. Työt ovat usein työvoimavaltaisia, mutta samalla mielekkäitä ja palkitsevia. Muun muassa Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiirissä on saatu asiasta hyviä kokemuksia. Maisemanhoidon tehtävät tulee ottaa kaikkialla maassa työllisyysohjelmiin. Ympäristöhallinnon on varauduttava sopivien työkohteiden etsimiseen sekä hoidettavien alueiden hoitosuunnitelmien tekemiseen ja työnjohdon järjestämiseen.

9. Tiedotus ja neuvonta

Vain pieni osa maisemanhoidon toimista voi tapahtua yhteiskunnan tuella. Yleensä maisemanhoito sisältyy normaaliin elinkeinonharjoittamiseen. Maisemanhoidon tavoitteiden saavuttamisessa onkin keskeinen osuus tiedotuksella, koulutuksella ja neuvonnalla. Maisemanhoidosta tarvitsevat tietoa paitsi maanomistajat ja muut hoitotoimia toteuttavat, myös viranomaiset ja eri organisaatioiden maisemanhoidosta vastaavat henkilöt.

Ympäristö- ja maaseutuviranomaisten on huolehdittava maisemanhoidon koulutus- ja tiedotusohjelman aikaansaamisesta. Tiedotusta ja neuvontaa on tarpeen tehdä yhteistyönä maaseudun neuvontaan erikoistuneiden organisaatioiden kanssa. Viranomaisten on varauduttava sekä suoraan neuvontatyöhön että laajaan yleisen informaation jakamiseen muun muassa alan materiaali-tuotannon avulla.

10. Hallinnon yhteistyö

Maisemanhoidon kehittäminen on yhteistyötä, jossa eri viranomaiset ja muut tahot selvittävät maisemanhoidon kehittämisen tavoitteita, järjestelmiä ja käytännön toimia. Yhteistyön avulla väitetään päällekkäisyydet ja varmistutaan siitä, että muilla samanaikaisilla toimilla ei tahattomasti aiheuteta vahinkoa maisemalle.

11. Kustannukset

Maisemanhoidon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset jakautuvat monen tahon kesken. Suurelta osin kustannukset ovat järjestettävissä kohdentamalla nykyisiä määrärahoja maisemanhoidon tarkoituksiin. Esimerkiksi rakennus-suojelun ja yleiskaavoituksen tukemisesta, hallinnossa tapahtuvasta suunnittelusta, työllisyystöiden suuntaamisesta sekä koulutuksesta ja neuvonnasta ei suoranaisesti aiheudu määrärahojen korotuksen tarvetta.

Arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnebiotooppien hoidon sekä maaseutu-luonnon monimuotoisuutta edistäviin toimenpiteisiin käytetään maataloilla lisäksi maatalouden ympäristötukeen kohdistettavia varoja. Ympäristötuen kohdentamisen periaatteet ratkaistaan erikseen tehtävissä selvityksissä ja käytännössä järjestelmän käyttöönoton myötä. Tukea voidaan myöntää käytettävissä olevien määrärahojen mukaan. Maatilojen halukkuus maisemanhoi-

totöihin selvitetään tilakohtaisissa maatalouden ympäristönhoito-ohjelmissa, jotka laaditaan kaikille maatiloille 1998 mennessä.

Maatalouden ympäristötukea valmistelee maa- ja metsätalous ministeriön 1.3.1994 asettama työryhmä. Maatalouteen liittyvien kulttuuriympäristöjen biologisen monimuotoisuuden ja maisema-arvojen ylläpitämistä, hoitamista ja palauttamista selvittää maa- ja metsätalousministeriön 1.6.1994 asettama Maa-seutumaisematyöryhmä, jonka selvityksien on tarkoitus olla sovellettavissa myös maatalouden ympäristötuen käyttöönottoon.

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAISTA MAISEMA-ALUEISTA JA MAISEMANHOIDON KEHITTÄMISESTÄ

Valtioneuvosto on tänään, asian oltua valmistavasti valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnan käsiteltävänä, tehnyt seuraavan periaatepäätöksen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja maisemanhoidon kehittämistä:

Maaseudun kulttuurimaisemat ovat tärkeä osa kansallista kulttuuri- ja luonnonperintöämme. Ne ovat syntyneet vuosisatoja jatkuneen, luonnonolojen ehdoilla tehdyn työn tuloksena. Maaseutumaisemia voidaan pitää maanviljelijöiden tuottamana hyödykkeenä.

Maaseudun kulttuurimaisemien arvot perustuvat luonnonympäristöön ja ihmisen toiminnan saavutuksiin. Perinteinen maankäyttö on luonut laiduntamisen ja niiton avulla luontoa rikastuttavia luonnotyyppejä eli perinnebiotooppeja. Maiseman kulttuurihistoriallisiin arvoihin kuuluvat monet ihmisen toiminnan tulokset kuten viljelykset, laitumet, rakennukset, rakennelmat ja tiestö. Luonnonympäristön ja kulttuuriympäristön sopusointu on luonut kulttuurimaisemien suuret kauneusarvot.

Ympäristöministeriö on selvittänyt maaseudun kulttuurimaisemia edustavat **valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet** (liite). Maaseudun kulttuurimaisemien monenlaisten arvojen turvaaminen edellyttää aktiivisia maisemanhoidon toimia ensisijaisesti näillä, mutta tarvittaessa muillakin arvokkaiksi todetuilla alueilla. Maa-kunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiden maaseutumaisemien hoitoa on tarpeen edistää ennen kaikkea paikallisen tason yhteistyönä.

Maisema-alueiden arvojen säilyttäminen edellyttää, että maaseudun perinteiset elinkeinot ja asutus pidetään elinvoimaisina ja että maisemanhoitoa tuetaan. Viranomaisien tulee toiminnallaan edistää maisemanhoidon tavoitteita.

Maisema-alueilla olevien ja muidenkin maisemaltaan arvokkaiden peltöjen säilymistä viljelykäytössä tai muuten avoimina sekä luonoltaan arvokkaiden laitumien ja niittyjen säilymistä hoidettuna edistetään lainsäädännössä, kuten maatalouden ja metsätalouden lainsäädännössä sekä muilla toimin kuten kaavoituksen ja taloudellisen tuen avulla.

Arvokkailla maisema-alueilla olevan rakennuskannan ylläpitämistä ja kunnostusta sekä rakennusten ympäristön hoitoa edistetään

avustamalla niitä rakennuskannan kunnostukseen ja rakennus-suojeluun osoitettavin laina- ja avustusmäärärahoihin.

Maisema-alueiden maankäyttöä on tarpeen suunnitella. Tarvittavia suunnitteluvälineitä ovat seutukaavoitus, yleiskaavat ja muu maisemanhoidon suunnittelu. Valtio varautuu tukemaan yleiskaavojen laadintaa arvokkaille maisema-alueille.

Arvokkaiden maisema-alueiden maisemanhoitoa voidaan tukea lisäksi maatalouden ympäristötukiohjelmassa määriteltävin menettelytavoin.

Maisemanhoidon tavoitteiden saavuttamista edistetään tiedottamalla, kouluttamalla ja neuvonnalla. Valtion ympäristö-, kulttuuri- ja maatalousviranomaisten tulee keskenään ja maaseudun neuvontajärjestöjen kanssa myös näillä keinoin pyrkiä aktiivisesti saavuttamaan maisemanhoidon tavoitteet.

Koska maaseudun kulttuurimaisema muuttuu koko ajan ja tiedot sen arvoista täydentyvät, ympäristöministeriö voi erikseen tehtävien selvitysten perusteella tehdä tarkistuksia valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

Perinnebiotooppien eli perinteisten maankäyttötapojen muovaamien kohteiden kuten luonnonlaitumien ja niittyjen hoitamista edistetään tukemalla niiden hoitoa osana maatalouden erityistä ympäristönhoitoa. Perinnebiotooppien hoitoa tuetaan tekemällä hoitosopimuksia joko maanomistajan itsensä tai maanomistajan suostuessa jonkin muun hoitotyöstä vastaavan kanssa. Hoitosopimusten tekeminen ja hoitokorvausten maksaminen tulee maataloushallinnon tehtäväksi. Perinnebiotooppien selvittämisestä sekä niiden luonnonarvojen hoidossa tarvittavan asiantuntemuksen tarjoamisesta huolehtivat ympäristöviranomaiset.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

UUDENMAAN LÄÄNI

1. Porvoonjokilaakso; Porvoo, P:n mlk, Askola, Pukkila, Orimattila
2. Degerbyn - Pikkalanjoen - Palojoen kulttuurimaisemat; Inkoo, Siuntio, Vihti
3. Pernajanlahden ympäristö ja Koskenkylänjokilaakso; Pernaja, Liljendal, Myrskylä
4. Snappertunanjoki - Fagervik; Inkoo, Tammisaari, Karjaa
5. Skärlandet; Tammisaari
6. Nummenjoen - Pusulanjoen viljelylaakso; Nummi-Pusula
7. Fiskarsin - Antskogin ja Pohjanpitäjänlahden kulttuurimaisemat, Pohja, Tammisaari
8. Suomenlinna; Helsinki
9. Mustionjokilaakson kulttuurimaisemat; Karjaa, Pohja
10. Vantaanjokilaakso; Helsinki, Vantaa, Tuusula
- (14. Kymijoen laakso; Kouvola, Valkeala, Elimäki, Anjalankoski, Pyhtää, Ruotsinpyhtää, Kotka)

KYMEN LÄÄNI

11. Kaunissaari - Ristisaari; Pyhtää
12. Haapasaari; Kotka
13. Tammio; Vehkalahti
14. Kymijoen laakso; Kouvola, Valkeala, Elimäki, Anjalankoski, Pyhtää, Ruotsinpyhtää, Kotka
15. Sippolanjoen ja Summanjoen laaksot; Anjalankoski, Vehkalahti
16. Vaalimaanjokilaakso; Miehikkälä, Virolahti
17. Konnunsuo - kirkonkylä; Joutseno
18. Iitin kirkonkylä - Lyöttilä; Iitti
19. Jaalan kirkonkylä; Jaala
20. Suomenkylä; Suomenniemi
21. Solkei; Taipalsaari, Savitaipale
22. Tarnala; Saari
23. Haukkavuori; Rautjärvi, Ruokolahti
24. Imatrankoski; Imatra
25. Elimäen kulttuurimaisemat; Elimäki

TURUN JA PORIN LÄÄNI

26. Aurajokilaakso; Turku, Kaarina, Lieto, Aura, Pöytyä
27. Paimionjokilaakso; Paimio, Tarvasjoki, Lieto, Piikkiö
28. Uskelan- ja Halikonjoen laaksot; Halikko, Pertteli, Salo
29. Mynämäenlahti; Askainen, Mietoinen, Mynämäki
30. Saaristomeren kulttuurimaisemat; Dragsfjärd, Nauvo, Korppoo
31. Ruissalo - Hirvensalo; Turku
32. Untamala - Kodjala; Laitila
33. Köyliönjärven kulttuurimaisemat; Köyhiö, Säskylä
34. Kokemäenjokilaakso; Huittinen, Äetsä, Vammala, Kokemäki

35. Karkku - Tyrvää; Vammala
36. Ahlainen; Pori
37. Vihteljärvi - Niemenkylä; Kankaanpää, Lavia
38. Airisto - Seili; Nauvo, Parainen, Rymättylä
39. Yyteri; Pori

HÄMEEN LÄÄNI

40. Hakoinen - Kernaala; Janakkala
41. Vanajaveden laakso ja Aulanko; Hattula, Hämeenlinna
42. Hauhonselän kulttuurimaisemat; Hauho
43. Sääksmäki - Tarttila; Valkeakoski, Kalvola
44. Mustiala - Porras - Kaukolanharju; Tammela
45. Ormajärven - Untulan kulttuurimaisemat; Lammi
46. Kastari - Hatsina - Kutajoki; Hollola, Koski Hi
47. Kurhila - Pulkkila; Asikkala
48. Auttoinen ja Vesijako; Padasjoki
49. Juupajoki; Juupajoki, Orivesi
50. Ähtärin reitin kulttuurimaisemat; Virrat, Ähtäri
51. Hämeen härkätie; Hämeenlinna, Renko, Hattula, Tammela, Loppi
52. Pyynikki; Tampere
53. Hämeenkyrön kulttuurimaisemat; Hämeenkyrö
54. Vesilahden kulttuurimaisemat; Vesilahti, Lempäälä
55. Haralanharju; Kangasala

MIKKELIN LÄÄNI

56. Nuoramoinen; Sysmä
57. Muuramäki; Puumala
58. Kaskii; Juva
59. Osikonmäki; Rantasalmi
60. Kuhakoski - Kammola - Väättälänmäki - kko; Sulkava
61. Kokonsaari; Savonlinna
62. Saksalanharju - kirkonkylä; Haukivuori
63. Kaitainen; Joroinen
64. Frugård - Kotkatlahti; Joroinen
65. Päijätsalo; Sysmä
66. Neitvuori; Anttola
67. Ristiina - Hurissalo - maisematie; Ristiina, Puumala
68. Punkaharju - Pakkasenharju; Punkaharju
69. Linnavuori; Sulkava
70. Olavinlinna; Savonlinna
71. Heinäveden reitin maisemat; Heinävesi, Savonlinna, Kangaslampi

KESKI-SUOMEN LÄÄNI

72. Hassi - Kotakoski; Jämsä, Kuhmoinen
73. Putkilahti; Korpilahti
74. Viisarinmäki - Rutalahti; Toivakka, Leivonmäki
75. Saarijärven reitin kulttuurimaisemat; Saarijärvi, Pylkönmäki

76. Sumiaisten kirkonkylä; Sumiainen
77. Kärväskylä; Pihtipudas
78. Ylä-Liitonjoki; Pihtipudas
79. Muurasjärven kulttuurimaisema; Pihtipudas

KUOPION LÄÄNI

80. Mustinmäki - Tahvanala; Leppävirta
81. Paukarlahti; Leppävirta
82. Maaninkajärven kulttuurimaisemat; Maaninka, Pielavesi
83. Väisälänmäki; Lapinlahti
84. Pohjois-Sänkimäki - Sänkimäki; Nilsjä
85. Pisa; Juankoski, Nilsjä
86. Saahkarin - Myhinpään maisemat; Rautalampi
87. Puijo; Kuopio

POHJOIS -KARJALAN LÄÄNI

88. Totkunniemi; Kesälahti
89. Kiteenlahti; Kitee
90. Saario; Tohmajärvi
91. Onkamo; Tohmajärvi
92. Huhtilampi; Kiihtelysvaara
93. Heinävaara - Selkie; Kiihtelysvaara, Kontiolahti
94. Sonkaja; Ilomantsi
95. Kirvesvaara - Hakovaara; Ilomantsi
96. Ylikylä; Nurmes
97. Karhunpää; Valtimo, Nurmes
98. Ylä-Valtimo; Valtimo
99. Rasimäki; Valtimo
100. Koli; Lieksa, Juuka, Kontiolahti, Eno

VAASAN LÄÄNI

101. Kyrönjokilaakso; Mustasaari, Vähäkyrö, Isokyrö, Ylistaro
102. Ilmajoen Alajoki; Ilmajoki, Seinäjoki, Nurmo
103. Hyypänjokilaakso; Kauhajoki
104. Luopajärvi; Jalasjärvi
105. Lapuan - Kauhavan Alajoki; Lapua, Kauhava, Ylihärmä, Alahärmä
106. Kuortaneenjärven kulttuurimaisemat; Kuortane
107. Lehtimäen mäkiasutus; Lehtimäki
108. Härkmeri; Kristiinankaupunki
109. Övermalax - Åminne; Maalahti, Mustasaari
110. Sulvan Söderfjärden; Vaasa, Mustasaari, Maalahti
111. Björköby; Mustasaari
112. Vöyrinjokilaakso; Vöyri
113. Lestijokilaakso; Toholampi
114. Vanha Vaasa; Vaasa
- (50. Ähtärin reitin kulttuurimaisemat; Virrat, Ähtäri)

OULUN LÄÄNI

115. Reisjärven Keskikylä - Kangaskylä; Reisjärvi
116. Kalajokilaakso; Nivala, Ylivieska, Haapajärvi
117. Hailuoto; Hailuoto
118. Limingan lakeus; Liminka, Lumijoki, Tyrnävä, Kempele, Oulunsalo
119. Oulujoen laakso; Muhos, Oulu
120. Säräisniemi; Vaala
121. Manamansalo; Vaala
122. Melalahti - Vaarankylä; Paltamo
123. Paltaniemi; Kajaani
124. Naapurinvaara; Sotkamo
125. Joukokylä - Kempasvaara; Puolanka
126. Tyrjärven kulttuurimaisemat; Taivalkoski
127. Iijoen keskijuoksun kulttuurimaisema; Pudasjärvi, Taivalkoski
128. Aittojärvi - Kyngäs; Pudasjärvi
129. Määttälänvaara - Vuotunki; Kuusamo
130. Virkkula; Kuusamo
131. Vuokatti; Sotkamo
132. Kuusamon kosket; Kuusamo

LAPIN LÄÄNI

133. Simojoen suun kulttuurimaisemat; Simo
134. Tornionjokilaakso; Tornio, Ylitornio
135. Lohijärvi - Leukumanpää; Ylitornio
136. Ratasjärven kulttuurimaisemat; Pello
137. Ounasjokivarsi; Rovaniemen mlk
138. Juujärvi; Kemijärvi
139. Suvanto; Pelkosenniemi
140. Kairala; Pelkosenniemi
141. Venejärvi; Kolari
142. Kaukonen; Kittilä
143. Köngäs; Kittilä
144. Rauduskylä; Kittilä
145. Hanhima; Kittilä
146. Kajanki; Muonio
147. Toras-Sieppi; Muonio
148. Peltovuoma; Enontekiö
149. Pöyrisjärvi; Enontekiö
150. Kierinki; Sodankylä
151. Kuosku; Savukoski
152. Tenojoen laakso; Utsjoki
153. Utsjoen laakso; Utsjoki
154. Aavasaksa; Ylitornio
155. Pallastunturit; Kittilä, Muonio, Enontekiö
156. Saana; Enontekiö